

TAKÁCS GYULA ATYA LAUDÁCIÓJA SZENT ISTVÁN TUDOMÁNYOS AKADÉMIAI SZÉKFOGLALÓJÁRA

(2017. április 03.)

Különlegesen megtisztelő helyzetben érzem magam, amikor széket foglaló tagtársunk érdemeinek értékes virágaiból köthetek egy igazán tarka csokrot. Bár nem lettem biblikus szakember (nem volt hozzá kellő adottságom), de mégis Takács Gyula atya tanítványának tudhatom magam, és nem csak azért, mert egykor tanított engem, hanem azért, mert az a szemlélet, ahogyan és amire tanított minket, az nagyon megfogott. S ezért a tanítványság, mert ez a látásmód még ma is fogva tart. Valamiképp így volt ezzel az évfolyamunk is, hiszen őt kértük a szentelés előtti lelkigyakorlatunk vezetésére, s nekem pedig még az újmisésszónokom is ő volt.

Takács Gyula 1947-ben született Szentgotthárdon. A győri bencéseknél érettségizett. Teológiai tanulmányait Budapesten és Rómában végezte. A PPKE HTK-án doktorált, majd habilitált. 2010 óta ugyanott egyetemi magántanár.

Pappá 1971-ben szentelték. Papi szolgálatát káplánként kezdte, majd püspöki szertartó, s rövidesen püspöki titkár lett. 1980-tól plébános Rábagyarmaton, s mindmáig e falu és környéke pásztora. Teológiai tanári tevékenységét 1977-ben kezdte, az akkor frissen indult budapesti levelező tagozaton, majd 1982-ben megbízást kapott a Hittudományi Akadémián a biblikus nyelvi tanszék vezetésére. Plébánosi teendői mellett tanította a biblikus tárgyakat 1992-2012 között a VHF-án, s több hazai világi egyetem vendégprofesszora is volt. Jelenleg, mint a PPKE HTK magántanára újszövetségi exegézist, görög nyelvet, katekétikát és lelkiségteológiát tanít.

Főbb megjelent publikációi: Az Újszövetség irodalma I-II, A jelenések könyve és a Római levél (exegézis), Szent János Evangéliumának magyarázata öt kötetben, melyből három már megjelent. Tucatnyi cikk különböző szakmai folyóiratokban. Végül egy válogatás a lelkigyakorlataiból: Együtt az egyetlennel címmel.

2000-ben II. János-Pál pápa kitüntetésben részesíti, s pápai káplán címet adományoz neki.

Röviden ezek lennének a tárgyilagos életrajzi adatok, melyek sokat sejtetnek, de mégis csak adatok. De mi van, milyen élet van ez életrajzi adatok mögött? Mi munkásságának és szakmai eredetiségének igazi mozgató rugója?

Minden tudós ember, ha valóban a tudomány papjaként fogja fel hivatását, úgy az igazságot és csakis az igazságot keresi szenvedélyesen-tárgyilagosan, s ugyancsak őrzi is hűségesen a már megismerteket. Ismereteit, fáradozásait pedig az egyetemes emberi közjó szolgálatára bocsátja. Ám a fő mű mégsem az elsőként felfedezett igazság dicsősége, és nem is a heroikus közszolgálat, hanem a saját személyiség igazi megérlelődése, hiszen tudjuk Urunktól, Jézus Krisztustól, hogy mit ér az embernek, ha a fél világot is megszerzi, de a lelke a kárát látja mindennek? Mert az üdvösség elnyerése minden szociális dimenziójával együtt, mégis a legszemélyesebb érdek alapján méretek. Minden erőfeszítésünk azért történik tehát, hogy a személyiségünk az igazság és az erkölcsi jószág értékeivel telítődjék, és létrehozza az immár önnön kincseit egyszerűen és önfeledten birtokló-sugárzó, már-már mondanám gazdagságát tétkozló én-t. Egy tudós élet is igazán ettől a vonástól lesz emberi.

A szent tudományok szolgálatában álló tudós esetében még inkább így van ez. Takács Gyula professzor úr talán épp ilyen indíttatásból újszerű módon vizsgálja az Írást és próbálja bevonni hallgatóit annak vonzás- és bűvkörébe. Számára nem csak az a kérdés, hogy mikor és hogyan, milyen hatásra keletkezett a Biblia egy-egy könyve. Számára nem csak az a kérdés, hogy milyen műfajba tartozik a Szentírás valamelyik alkotása. Számára a fő kérdés: Mi a végső, tehát a kinyilatkoztatott szöveg, s mi annak a valódi tartalma? Számára az a fő kérdés, hogy

ez az így meglelt tartalom miként világíthatja meg a mai és a mindenkori ember léthelyzetét, azaz hogyan válhat eledellé, hogyan válhat a szöveg, az ige, a titkát megfejtő vagy felfedező ember számára üdvözítő valósággá. Ez lenne talán az általa új hermeneutikusnak nevezett módszer lényege.

E felismerés fényében mondja ő azt, hogy az „Evangélium nem szolgál – de mindent a maga szolgálatába állít; nem tárgy, mely felhasználható – de mindent Ő használ fel, mindent a maga képére alakít”. Így vagyunk Krisztussal és az egész Szentírással is. Az Úr ezért küldetett és ez a világirodalom remekei felett álló mű a maga egészében ugyanezért született; ezért alkották olyan (a Földön többnyire ismeretlen, névtelen) szerzők, akiket már a maga képére formált. A lelkipásztor, a tudós lelkipásztor legfontosabb feladata is hasonló: hagyja, hogy a Krisztus lelkét rejtő Írás szelleme, lelke őt is a maga képére és hasonlatosságára formálja. Hogy mindig ő szolgáljon, s az Írás sohase legyen se a kezében, még kevésbé az életében eszköz, többnyire a sokarcú nyomulás eszköze; hanem hogy az Írás lelkének legyen ő engedelmes eszközül. Ám ehhez helyesen kell ismernie üzenetét, s ebben segít a tudományos alaposág.

A szolgálja, ha az Írás szellemének engedelmes eszköze, tolmácsa akar maradni, nemcsak tudományt művel tehát, hanem az egész személyiséget akarja fejleszteni. Ezért hirdeti az ígét, ezért tevékenykedik. Gyula atya esetében tudományos és lelkipásztori tevékenységének közös és sajátos gyümölcse: a lelkigyakorlatok tartása. A lelkigyakorlat ugyanis alkalom arra, hogy kitegyük magunkat az ige provokatív felszólításának, lehetőség arra, hogy meghalljuk a szót: A Mester hív téged, igen, téged hív. Bizonyos értelemben a lelkigyakorlat vezetése egy pásztor tevékenységének a betetőzője, a tudomány itt csak eszköz, kiváló eszköz lehet, hiszen mindent, lelki és szellemi képességeit, hitben való tapasztalatait, emberismeretét összegezve, Krisztust kell felmutatnia és követésére bátorítania. Ez több, mint tudomány.

Ami pedig publikációit illeti, szegényesnek tűnhet fel e lista a publikációs jegyzékükre büszke, vagy a minőségbiztosítás boszorkánykonyhájában otthonos szakembereknek. Ám tudnunk kell, hogy Takács professzor úr íróasztalának fiókjában tucat-számra vannak vastag kéziratok: tudományos dolgozatok, az újszövetség könyveihez írott egzegézisek, és persze lelkigyakorlatainak szövegei. Lehet, hogy munkáit eddig nem méltányolta eléggé a szakma és a szakmai sajtó, de őt ez nem kedvetlenítette el, hanem inkább tudatosította benne, hogy az igazság személyiséget gazdagító vonása nem a publikálás sikerében áll. Az igazság, és az Isten embere ugyanis, majd megtalálja a maga útjait a nemcsak hatásos, de üdvös kommunikációhoz.

A székét most elfoglaló nemcsak tudós ember, de pásztor, egyszerű, falusi pásztor is, hiszen majd' negyven éve őt falu plébánosa az őrségben. Templomot is álmódó és építő pásztor, az Örök Ige templomát. Talán nincs is a világon még egy ilyen címre felszentelt templom. Mert mit érne egy pap számára a tudománya, ha az nem pásztori szívét gazdagítaná, ha azzal nem akarna pásztori szívvel szolgálni?

Bizton állíthatom, hogy olyan tudós pásztor, Isten embere, foglalhatja ma el a tudományos kompetenciáját jelző széket, aki sok próbatétel révén homo christianus-szá lett, aki ezért nemcsak pro-fesszora, de con-fesszora is a tudományának. Aki immár nemcsak érzi, de tudja is, hogy érdemes volt elhagynia a régit, mindenét, amije volt, eladnia, mert értékes kincset talált, mindennél drágább igazgyöngyöt. Érzi és tudja, hogy érdemes volt elhagynia az életet, mert Életet talált – múlhatatlan életet. És ezért telve van a lelke örömmel: amit meg kell, hogy osszon a barátaival és az ismerőseivel is. Ezért a kincseért és ebből a kincsből él és tanít.

S most, miközben e tarka csokrot jelképesen végre átnyújthatom a jelenlevőknek, őt arra kérem, hogy lépjen katedrájához, s hozzon elő kincseiből régit és újat egyaránt.